

Naročnina listu: --

Celo leto . . . K 50.—
Pol leta . . . " 26.—
Četrt leta . . . " 13.—

Zunaj Jugoslavije:

Celo leto . . . " 66.—

Posamezne številke

na 4 strah 40 v,
na 6 strah 60 v.

Uredništvo i. upravništvo:

Maribor, Koroška ulica
št. 5. — Telefon št. 220.

STRAZA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Miseri ali oznamja

se računajo po K 1.80
od enoredne peščice:
pri večkratnih oznamjah
popust.

„Straža“ izhaja v pon-
deljek in petek popoldne.
Rokopisi se ne vračajo.

Z uredništvom se more
govoriti vsak dan od
11. do 12. ure popoldne.

39. številka.

Maribor, dne 14. aprila 1920.

Letnik XII.

Naš program.

Na shodu zaupnikov Slov. ljudska stranke v Ljubljani so se sprejele resolucije, ki tvorijo programatična načela naše stranke, prirojena našim sedanjim razmeram. Te resolucije so tako velike važnosti, da morajo prešiniti mišljenje in čustvovanje naših pristašev, tvoriti morajo podlago stremljenja in delovanja stranke in vseh njenih organizacij. Radi tega je potreba, da se ž njimi bavimo temeljiteje in obširneje razložimo najvažnejše točke.

Državna stranka.

„Zbor zaupnikov pozivlja vodstvo stranke, da dovrši v najkrajšem času vse predpriprave, da se organizira ljudska stranka po celi državi. (Resolucija IV, 5.)

S tem stavkom izjavlja stranka, da ni in ne mara biti krajevna, plemenska, verska ali stanovska stranka. Biti hoče v resnici državna stranka, iz katere ni kar vnaprej izključen noben državljani našega kraljestva, samo ako se strinja z njenim programom. Stranke, ki bi se od začetka omejevale samo na neko vrsto državljanov, nimajo nobenega pomena več in so popolni politični nesmisel. Vsaka stranka mora težiti za tem, da dobi v svoje roke državno moč, ker samo v tem slučaju zamore uspešno izvrševati svoj program, to se pa zamore zgoditi samo, ako je stranka razširjena na celo državo in ima v njo pristop vsak državljani.

V stari Avstriji smo bili samo podjarmljena masa in nismo mogli upati, da dobimo v roke državno moč. Radi tega smo bili vedno le v opoziciji, se samo branili in pričakovali rešenja od drugih. Sedaj smo postali državni narod in moramo tudi graditi, ne samo podpirati, naša stranka se sedaj lahko razširi po celi državi in se tudi mora razširiti.

Razvoj naše stranke od časov njenega začetka pred 50. leti pa do danes je najboljši dokaz velike življenjske sile, katero ima v sebi. Stranka, ki nima življenjske sile, se ne more prilagoditi razmeram, o dreveni v svojem delovanju in životari, dokler ne izhira. V resnici zdrava stranka se mora razvijati s časom, kakor vsak zdrav organizem, ter se vedno

prilagodevati razmeram in novim prilikam. Sedanja Slov. ljudska stranka je bila v svojih začetkih konservativno-narodna stranka, v tesni zvezi z nemškimi konservativnimi federalisti. Kolikor bolj se je vzbujało narodno življenje, toliko bolj se je nacionalizirala stranka in oproščala nemških vplivov, pa obenem je spuščala korenine med ljudstvom. Postala je slovenska katoliško-narodna stranka z izrazito narodnim značajem. Dr. Krek je prinesel v njo krščansko-socialno gibanje, njena socialna podlaga se je silno poglobila in postala je slovenska ljudska stranka.

Že davno pred vojno je razširila tudi v narodnem oziru svoje obzorje in segla s svojim delovanjem na Hrvate ne samo po Istri in Dalmaciji, ampak tudi po banovini. Sedaj je zopet s silnim razmahom raztegnila svoje meje ter za enkrat vsaj programatično postala „Jugoslovenska ljudska stranka“, ki hoče delovati na cellem ozemlju države.

S tem je stranka tudi izrekla, da ni verska ali konfesijonelna stranka. V stranko ima pristop vsakdo, kdor iz cele notranjosti sprejme njen program, tudi ako ima v različnih dogmatičnih rečeh drugačne nazore. Sprejeti pa mora ona etična načela, na katerih sloni naša stranka v političnem in gospodarskem oziru. Neutemeljeno je torej, da hoče naša stranka razvneti verski boj ali postaviti državljane katoliške vere v nasprotje s pravoslavimi in mohamedanskimi. Obratno! Združiti hočemo vse državljane, ki so dobre volje. Hočemo, da ostane naše ljudstvo verno katoliško, kakor je dosedaj, a ne maramo neti sovražstva proti državljanom druge vere. Združiti hočemo celo vse, ki stoje na stališču krščanske etike, v veliko, skupno armado za udejstvitev zdravih moralnih načel in upostavitve krepke socialne podlage naše države.

Kakor je naša stranka doslej vedno rasla in se širila, tako smo prepričani, da se bo širila še nadalje in združila v svojem okrilju državljane vseh veroizpovedanj, ki so, četudi v raznih verskih vprašanjih od nas ločeni, pa vendar prešinjeni duha krščanskega idealizma ter ustvarila močan tabor bojevnikov za socialno pravičnost in krščanstvo.

Večni mir.

Vzrok vojen tiči v bistvu držav samih. Dokler bodo države bodo tudi vojne. Država je neke vrste društvo ali korporacija in kot taka je nositelj prava in dolžnosti. Kakor vsaka oseba ali društvo, ima tudi država pravice in dolžnosti. Ako tebi tat ukrade konja, naznaniš kriveca sodniji, ki mu odmeri kazen, ako ti sosed otrese hruško, iščeš pravice pri sodniji, ako se praviš za dedščino po rajnki-teti, odmeri sodnija pravico po obstoječi postavi. Nad državami pa ni ne žandarja, ne sodnika, ne birača. Kaj pomagajo mednarodne postave, ako pa ni sodnika, ki bi po njih sodil in ni birača, ki bi izvršil kazen. Državi torej ne preostaja drugega sredstva, kakor samopomoč, da si poišče pravico ali da prisili sosednjo državo k dolžnosti. Ako te v gozdu napade ropar, potegneš revolver in se braniš, ker v tem slučaju ni ne žandarja, ne sodnika, da bi te branila. Podobno je z državo. „Zveza narodov“ ne more v tem oziru pomagati veliko. Bistvo države je, da je neodvisna. Torej ne more tudi „Zveza narodov“ imeti nad njo popolne izvršilne oblasti. „Zveza narodov“ je zveza obstoječih držav. Te države bodo torej obstojale dalje z vsemi nasprotji, koristi in zadel, ki obstojajo sedaj. Kako bi torej ta „Zveza“, ki ima v sebi kal svoje slabosti, imela moč, da nepristransko sodi pravico in brezpogojno izvrši sodbo?

Tudi socializem, ako se razvije v okvirju držav, ne more zagotoviti na „zemlji večnega miru“. Priznati pa moramo, da lahko v znatni meri omeji vojno nevarnost. Socializem je demokratsko načelo in kot tako omejuje vojno, kajti proletarec se bo bolje premislil, preden hoče glasovati za vojno, ki tako poslabša njegove življenjske pogoje in ga izpostavlja tolikim nevarnostim. On ne bo želel vojske za prazno čast ali kaprico, kakor so to delali dvorni krogi, tudi ni udeležen pri vojnih špekulacijah, kakor so razni kapitalisti. Vendar zamore priti do vojne med dve ma socialističnima državama. Tudi med dvema dobrima in razumnima sosedoma pride lahko do pravde. Predstavimo si, da gre za neko dedščino, besedilo oporoke je nekoliko nejasno, ne preostane torej, kot da si dozdevni dediči poiščejo pravne zastopnike in iz-

LISTEK.

Rendezvous.

(Jesenska povest za spomlad. Napisal Roman Bende).

V teh letih je res križ, dan na dan, hočem reči ob vsaki priliki, poslušati roganje urednikov in raznih drugih literarnih in neliterarnih korifej: — Bogve, ali bo kaj drugače . . . ?

Tako sem premišljal grdega jesenskega dne na nekem obisku, ko sem bil za par trenutkov slučajno sam. Med svojim premišljevanjem je pel samovar gospe Mare svojo melodično popevko, in, ko sem nehal premišljevati, je utihnil i — on — —.

In potem je bilo vse tiho krog mene, le drobne kapljice jesenskega dežja so nervozno odskokovale z velikih svetlih šip, skozi katere je silil v salon — brezizrazen mrak —. V salonu je bilo toplo in prijetno kljub temu, da nisem te prijetnosti čutil ne jaz, ne gospa Mara . . .

Gospa je servirala čaj —, toda kmalu je utihnilo ropotanje čajnih čašic in majhnih zličic in potem je bilo zopet vse tiho, kakor preje . . .

„Sumljivo molčeči ste danes, gospa — —“, sem se ojunail. „Disharmonija je v Vas, gospa . . . ?“

Videl sem, kako je lahna guba šla preko njene čela in valovaje izginila v mraku njenih las.

„Disharmonija? — Ne, pravzaprav, ampak . . .“

„Vreme, kajne?“, segel sem ji v besedo. „Vem, da je vreme. Za čuteče, nekateri pravijo da tudi za melanholične natur — je tak zaspan dan, tako deževno vreme — skoraj h jše kakor najhujše razburjenje!“

Zasmejala se je kakor deklica v šestnajsti pomladi.

„Jaz, da sem mehkočuteča ali melanholična celo? — Gospod, tu se motite! Mislim, da sem že marsikje dokazala, da se me doslej še ni prejela ta bolezen modernega žensstva in da sem v svojem življenju že storila svojo dolžnost!“

Pokimal sem.

„Pardon, gospa! Nisem mislil take. Utegne biti res, kar pravite Vi. Jaz sem namreč menil, da ljudje naše vrste, torej recimo v imenu božjem boljši ljudje, torej mi boljši ljudje, ki imamo smisel za lepoto, se nikakor ne moremo odtegniti vplivom narave, kakor tudi ne vplivom naše ožje okolice. Če se vse krog nas raduje, če vse raja in pleše, tedaj je težko ostati resen in morda čemeran —, in če potem tako kislo vreme — —“

„Mogoče, mogoče“ se je branila. „Seveda tudi to igra majhno vlogico pri duševnem razpoloženju, gotovo, toda v principu . . . je vzrok vse nekaj drugega.“

Začuden sem dvignil glavo in se plaho ozrl po salonu. Moje oči so bile trudne. „Nekaj, nič drugega nego to, . . . kar že čutim dva dolga dneva, —, dva dolga dneva me moti in muči nemirna misel, — a dva dni in dve noči sem se tresel pred to mislijo!“

„In vendar, saj ste me posetili še-le pred eno uro?“

„Seveda, ko sem si bil popolnoma na — jas-nem.“

„Ali ni bilo mogoče te misli —|zatreti? Menim samo: zadržati?“

„Morda . . .“

„In kljubtemu sem se, milostna, še-le danes odzval povabilu . . .“

Neznana sila me je dvignila s fotelja in tisti hip sem bil, kakor brez misli. „Oprostite, milostljiva in mi tega ne štejte v zlo, ampak cele stvari ne razumem prav, vse mi je . . . vse . . . uganka . . .“

„Vi ste mladenič v — najboljših letih . . .“

„Moj Bog! — — Saj ne mislim tako!“ Nehote sem zamahnil po zraku in roka mi je nehote obstala na čelu. „Ampak, gospa Mara, imenujem se Vašega prijatelja . . . — Cemu bi hoteli čakati, da bi, — da bi bilo prepozno? Sicer pa . . .“

Segla mi je v besedo in me rešila iz zadrege: „Se razume, ampak kdo mi pove, bi li bilo to dobro, ali bi bilo kaj drugega bolje? Prijatelj, sedite, da se

lažje razgovoriva. In — prosim izvolite cigareto. Amneris so, Vaša specialiteta — prosim!“ Ponudila mi je dozo finih, aromatičnih Amneris in mi izvoljeno cigareto prižgala. „Gospodi je raje poslušajo, če kade vmes . . . sicer pa vem, da niste kadilec, saj radi poslušajte, kaj ne? . . .“

Pritrdil sem ji molče.

Cigareta je gorela. Gospa Mara se je naslonila v svojem fotelju daleč nazaj, njene oči pa so počivale na veliki svetilki nad mizo, kjer so se izgubljali fini oblaki moje cigarete — v mrak gospojnega salona. To je bilo le par trenutkov.

„Torej . . .“ je vzdihnila globoko, kakor sicer ni imela navade . . . „Pred tremi dnevi je bilo. Kakor vedno, sem vstala jako zgodaj. Ko se spravim k zajutreku, najdem kopico novodošlih pisem. Pisma me topot niso prav nič zanimala, ker sem vedela že naprej, da so pisma povečini sama vabila, in segla sem najprej po časopisu . . .“

Pošalil sem se: „Kajne, gospa, osebne vesti, kajne? Če je v hiši hčerka osemnajstih let — —?“

Zelo pametno in previdno. Ne ugovarjam. Utrujena sem bila, — minulo noč smo se dolgo zabavali, in od zabave do zabave misliti, ko še prva ni dobro končana iz mnogih ozirov ni prijetno. Zato sem pisma odložila na popoldne. — Ampak potem.“

„Torej . . . ?“

Gospa Mara se je trenutek obotavljala: —

„ . . . Med pismi, ki so ležala pred menoj, je bilo eno naslovljeno na Zoro.“

„Na Vašo gdč. hčerko?“

„Da. Po naslovu soditi, je pisala list trda moška roka!“

„Ah!“

„Poznam več moških pisav, se razume, tudi — Vašo z mehкими potezami blagodušnosti . . . (zlagala se je namenoma) ali, to so bile trde, brezizrazne poteze in zaman sem ugibala. Kakor prejšnja leta, sem hotela tudi topot odpreti Zori namenjeno pismo . . .“

„Jaz na Vašem mestu bi to storil.“

Dalje prihodnjč.

zovejo izrek sodnika. Kar je pravda med posamezniki to je vojna med državami. Poleg tega si pa tudi ni treba predstavljati, da bodo v socialistični državi vsi voditelji in množice stali na stališču brezpogojne pravičnosti in človekoljublja. Tudi oni bodo otroci svojega časa in razmer, pravično se jim bo zdelo to, kar je njim in njihovi državi ugodno in koristno, gospodarska nasprotja bodo obstojala med eno socialistično državo in drugo, kakor obstojajo sedaj med enim društvom in drugim, tako pride lahko do vojne med eno socialistično državo in drugo.

„Večni mir“ bi zavladal na zemlji samo, ako bi izginile države in bi na zemlji zavladovala samo ena velika družba, ne „Zveza narodov“ — ampak „Človečanstvo“, idealna Respublica christiana, kakor so jo v srednjih vekih snovali papeži. Verujem brezpogojno v napredek človeštva in v zmagovito moč kulture in vsled tega sem prepričan, da pride človeštvo v svojem zmagovitem pohodu na poti napredka do one idealne višine, ko ne bo hotelo več živeti v verigah nobene države. Kako velik korak je že naredilo od roparske asirske in rimske preko fevdalne srednjeveške do moderne narodne države. Cemu bi ne moglo s še hitrejšimi koraki iti dalje do ene skupne človeške družbe. Kakor so se nekoč različna plemena strnila v eno državo, tako se lahko različne države strnejo v eno družbo, bodisi potom revolucije, ali pa potom razvoja. Ze pred vojno so države imele med sabo razne dogovore in konvencije, n. pr. poštne itd. Zamoremo si predstavljati, da se polagoma države združijo vedno bolj, prične ustanavljati skupne pošte, železnice, trgovinske določbe itd., dokler bi slednjič ne prišlo do velike enotne organizacije.

Toda, to so sanje bodočnosti idealista. Za sedaj bodimo veseli, da smo se prebili skozi suženjstvo fevdalnih državnih oblik do samostojne narodne države, ki nam vsaj nudi jamstvo, da ne pride nikdar do drugačne vojske, kakor pa v obrambo obstoja naroda in države, če tudi nam ne more zajamčiti, kar so toliko stoletij iskali veliki možje — „Večnega mira“. Kdor bi hotel sedaj biti antimilitarist, bi bil podoban človeku, ki bi rekel: Ne maram nobene pravde, pa tudi, če mi tat potegne srajco z grešnega telesa.

Vojska je nekaj tako strašnega, da mora vsak razumen in pošten človek iz srca želeči, da bi se to velikansko zlo za vedno pregnalo s sveta. Zlasti po grozni svetovni vojni, ki se je odigravala popolnoma drugače, kakor so mnogi pričakovali v svoji naivnosti, se je ta želja poglobila in razširila v najširših slojih. Pred tristoletji je živel na Holandskem velik učenjak Grotius, ki je prvi znanstveno obdelaval mednarodno pravo. A svetovna vojna je pokazala, da je delo tega slavnega moža in vsaj njegovih naslednikov ostalo brezuspešno in da je mednarodno pravo ravno v onih trenutkih, ko bi moralo izkazati svojo moč — ko zadivja vojna — popolnoma brez moči. Ta mož je napisal razpravo o „Večnem miru“, a večni mir je ostal tudi danes samo še sanje in hrepenenje duš. Pred več sto petdesetimi leti je deloval največji nemški mislec-filozof Kant, ki je med drugimi spisal tudi razpravo, v kateri razvija načela večnega mira in zveze narodov, kakor jih je sedaj hotel udeležiti Wilson. Kantovo razpravo poznajo samo še učenjaki in Wilsonova načela so lastni graditelji „Zveze narodov“ vrgli v papirni koš.

Človeštvo išče in išče Večnega mira in želi ustvariti „Zvezo narodov“, a iskanje je brezuspešno. Pred vojno ni takozvano „mirovno gibanje“ imelo nobenih globljih korenin med širokimi plastmi ljudstva in v odločilnih krogih. Ljudstvo je mislilo in čutilo, kakor je bilo vzgojeno in naučeno in učili so ga: „Mi smo vojaki, korenjaki“, — „Vojaški stan, najlepši stan“, — „Mi brambovci volje smo židane, dobro nam gre“, — „Al me boš kaj rada imela, ko bom nosil sukno belo, sabljico prepasano, puščico nabasano“, — „Pet jih pade, kjer porine“, — „Ura v bojni grom“, — „Naša vojska iz viharja, prišla še brez slave ni“ itd. itd. Odločilnim krogom, se ni bilo treba bati grozot vojne, bili so lahko zagotovljeni, da jih ne bodo zadela v prehudi meri, obratno imajo od nje

lahko celo prijetnosti, slavo in dobiček. Pristaši „mirovnega gibanja“ (pacifisti) so bili posamezni učenjaki in idealisti. Prvi so pisali lepe učene razprave o mednarodnem pravu, drugi so agitirali proti vojni s čustvenimi razlogi ali s splošnimi frazami. Eno in drugo je moralo biti brezuspešno, ker ni poseglo dovolj globoko v prasanje, kaj je vzrok vojske?

Ko je svetovna vojna dohajala k svojemu koncu, se je mirovno gibanje poglobilo in razleglo od raznih strani, odkoder bi ga sicer ne bili pričakovali. Celo iz krogov, odkoder smo slišali poprej samo navduševanje za vojno in idealizovanje, skoraj oboževanje, grozne šibe božje, so se pričeli razlegati pacifistični glasovi. Krogi, ki so preje stali v prvih vrstah vojnega gibanja, so naenkrat, ko so izprevidili, da je vojna izgubljena, postali „pacifisti“, hoteč na ta način rešiti, kar bi bilo še mogoče. V širokih ljudskih množicah in zlasti med vojniki se je pojavilo mirovno gibanje kot nekaj instinktivnega, kot odpor zoper vse grozote in prestano trpljenje, kot protest zoper vse zločine, ki so se vršili med vojno, kot izbruh nejevolje, srda, jeze, onemoglosti, izčrpanosti. Pojavili so se pa tudi idealni pacifisti in pričeli nastopati z novo živahnostjo, krog privržencev je naraščal, polje za agitacijo je bilo izvanredno ugodno.

A tudi to najnovejše mirovno gibanje je ravno tako obsojeno k brezuspešnosti, kakor poprejšnje. Mi tičimo ravno tako globoko v militarizmu, kakor poprej, mir, ki se sklepa s tako težavo na Francoskem, je samo zarodek novih vojn. Zlasti je takozvana „rešitev Jadranskega vprašanja“, kakor ga zahteva ententa in Italijani, brezpogojni povod novi vojni med Jugoslavijo in Italijo in kolikor manj bomo militaristični, kolikor manjša bo naša vojna odprana sila, toliko preje pride vojna in toliko slabše mora izpasti za nas. Ako hočemo resno stremeti k „večnemu miru“ na zemlji, moramo pogledati najprej, kje tiči vzrok vojen. Ta vzrok tiči v bistvu držav samih. Dokler bodo obstojale države, mora obstojati militarizem in dokler bo militarizem, bodo tudi vojne. Stari rimski pisatelj je zapisal besede: „Vsaka država se vzdržuje z onimi silami, ki so jo ustanovile.“ Če pa pogledamo v zgodovino, vidimo, da so vse države nastale potom vojen, zavojevanja in rop. Stare države so bile enostavno roparske države, ki so nastale na ta način, da je horda roparskih ljudi planila čez drugo prebivalstvo, ga podjarmila in nad njim zavladovala. Roparji so se vzdrževali od ropu in vsled tega so morali širiti zavojevanja vedno dalje. Taka je bila država starih Asircev in Babiloncev, Rimljanov, starih Germanov in Slovanov, Turkov in Mongolov. Razvile so se pozneje fevdalne države, kjer je imelo vso moč fevdalno plemstvo in pri njih so se vršile vojne za koristi fevdalnih gospodov. Nastopile so absolutistične države z mogočnim vladarjem po božji milosti obdanim od številne žlahte, hinavskega plemstva, ki je v pasji udanosti iskalo na dvoru časti in zaslužka brez dela in truda, ter takozvane kamarile sestoječe iz dvornih dam in vlačug, dvornih norcev in pohlevnih lakajev. Absolutistične države so vodile vojne za profit, čast in kaprice vladarjev, dvornih žensk in norcev in cele bande, ki se je zbirala okrog njih. Sedaj smo v dobi narodnih držav in zlasti svetovna vojna je dala nacijonalizmu mogočno izpodbudo. Vse vojne zadnjega stoletja so se vojevale radi narodnostnega načela, ki je slednjič vsaj v teoriji načeloma prodrlo. Samo na sebi je to znaten napredek, kajti kolikor bolj se država demokratizira, toliko težje pride do vojne. Tam, kjer o vojni in miru odločujejo široke množice, ki morajo največ trpeti vsled vojnih grozot, je nevarnost, da izbruhne vojna, manjša, kakor pa če odločuje malo število oseb, ki nimajo od vojne trpeti ničesar, pač pa lahko veliko pridobe.

Narodnostno načelo pozdravljamo torej, kot demokratsko načelo, ki je sposobno, da vojne omeji, a odpravilo jih ne bo. Pod vlado narodnostnega načela se razvijejo vojne z narodnega stališča, kakor so bile nekoč roparske, verske, fevdalne, ali dvorske vojne.

vom. Povsod po mestih v Dalmaciji so se vršili ostri protestni shodi, na katerih se je obsojal italijanski krik: Reko za Skader.

Poročila iz Hrvatske in Slavonije nam prinašajo vesti o novih zmagah Pučke stranke pri občinskih volitvah.

Italija.

Ze omenjena stavka v Trstu in Reki se nadaljuje. Italijanske oblasti so sicer deloma namočenile štrajkujoče civilne uslužbenec z vojniki, ki pa se niso skazali kot posebno zmogljive pri elektrarni, vodovodu itd. Prebivalstvo Reke in Trsta se pritožuje nad poulično nesnago, ki je neznožno zvala vsled štrajka po vseh ulicah Trsta in Reke.

Splošna stavka v Gornji Italiji, ki je bila dokaj opasna, je po poročilih iz Italije sedaj že poravnana.

Francija.

Francozi so zasedli nemško pokrajino ob Menu na lastno pest in brez sporazuma z zavezniki, kar je v nekaterih zavezniških krogih, zlasti pa pri Angležih, vzbudilo nevoljo. Toda nemški listi pretiravajo, ko napovedujejo, da se bo Amerika ali Angleška odločno potegnili za Nemce. V Londonu se nahaja kot francoski zastopnik gospod Cambon, eden najspretnjših francoskih diplomatov, ki se je takoj

podal k angleški vladi, da pojasni zadevo. Francozi računajo z gotovostjo, da se bo zadeva poravnala brez vsakih nadaljnjih posledic. Angleško nacionalistično časopisje je res naenkrat presedlalo in največji angleški list „Times“, ki izhaja v Londonu, piše za Francoze že silno prijazno. Angleški ministrski predsednik Lloyd George zahteva, da se ta zadeva postavi na dnevni red konference zaveznikov, ki se vrši v San Remo dne 19. t. m.

Francija in Belgija.

Ker Amerika ni ratificirala nemške mirovne pogodbe, ste sklenili Francija in Belgija tajno vojaško pogodbo. Po tej konvenciji je dobila Francija prostost za transport in premik čet po belgijskih tleh. Belgija je stavila Franciji na razpolago ceste in železnice za eventuelni prevoz čet proti Nemčiji.

Nemčija.

Prepir s Francijo. Nemški zastopniki bi radi razsodbo v sporu s Francijo prepustili „Zvezi narodov“. Sklicujejo se na nek paragraf v statutu Zveze narodov, kjer je rečeno, da se ima Zveza pravico vtičati v spore med posameznimi državami. Seveda je vprašanje, če se bodo Francozi hoteli spustiti v prepir nad paragrafi statuta v Zvezi narodov.

V pobujenih krajih ob Ruri v Nemčiji je zopet zavladal mir. Francozi so zaplenili v Frankfurtu veliko množino premoga, ki je bil namenjen za železnice in za kemične tovarne na Bavarskem. Kakor poročajo nemški listi, se pripravljajo Francozi, da nadaljujejo svojo zasedbo, zlasti imajo za cilj mesti Karlsruhe in Mannheim. Izgleda, da bi Francozi radi raztrgali Nemčijo na dve: na severno in južno Nemčijo.

V velikem mestu Frankfurt je prišlo po francoski zasedbi do hudih izgrediv. Nemci so demonstrirali proti Francozom in francoski vojniki — bili so zamorci — so ostro streljali v množico, da je bilo mnogo mrtvih. Francozi so zaprli mnogo uglednejših meščanov, državno stražo pa razorožili in odpeljali v ujetništvo. Podobni izgredivi so se ponovili v Darmstadtu, kjer je bilo tudi mnogo oseb ranjenih. Med Francozi in Nemci je torej razmerje zelo napeto.

Avstrija.

Renner v Rimu. Dne 9. t. m. je sprejel papež v zasebni avdienci načelnika avstrijske republike dr. Rennerja. Res čudna so pota sveta, ki so privedla voditelja avstrijskih socialistov in sedaj načelnika Avstrije k svetemu očetu. Dr. Rennerja so spremljali avstrijski zastopnik v Rimu, prof. dr. Pastor, sekijski načelnik za zunanje zadeve Rappaport in legacijski svetnik Schmid. Sprejem se je izvršil s slovesnostjo, ki je običajna, kadar pridejo načelniki tujih držav. Svicarska straža in papeževa telesna straža sta bili v slavnostni uniformi in sta salutirali po predpisih. Sprejem se je vršil v papeževi zasebni knjižnici. Papež je šel obiskovalcem do vrat naproti, najprej sta bila sprejeta dr. Renner in dr. Pastor, a pozneje sta vstopila še ostala dva uradnika. Papež je govoril v laškem jeziku in Pastor je tolmačil. Renner se je zahvalil svetemu očetu za njegovo požrtvovalnost in skrb za avstrijske vojne vjetnike in za revno avstrijsko prebivalstvo. Pred razhodom je stisnil papež avstrijskemu kanclerju v roke šek za 1 milijon lir, glaseč se na ime dunajskega kardinala Piffila, da jih po svoji previdnosti porabi za dobrodelne namene.

Po poročilih dunajskih listov je v gospodarskem oziru imel Rennerjev obisk v Rimu popoln uspeh. Italijani so obljubili, da bodo takoj pomagali z živili in pomagali tudi pozneje v slučaju, da izostane pomoč iz Amerike. Nasprotje med Avstrijo in Italijo obstoja sedaj samo še v zadevi južne Tirolske, a tudi v tej zadevi so Italijani napram Avstriji — kakor zatrjujejo dunajski listi — zelo naklonjeni. Renner pravi, da se ni upal tega vprašanja niti dotakniti, a lotil se ga je Nitti sam, ki je izjavil, da meja na Brennerju mora sicer ostati nepremakljiva, toda Nemcem, ki pridejo pod italijansko vlado, hočejo dati Lahim najobširnejšo samoupravo in postopali bodo nasproti njim zelo velikodušno. Tako vsaj obetajo Lahi.

Dr. Renner je imel tudi namen, da obišče našo vlado v Beogradu, toda Italijani so to namero preprečili.

Madžarska.

Kakor piše angleški dopisni urad Reuter, se madžarski delegatje na Francoskem branijo, podpisati mirovne pogoje. Hočejo, da bi bilo za vse kraje, ki se imajo odcepiti od madžarskega kraljestva, proglašeno ljudsko glasovanje.

Rusija.

Med Rusijo in Poljsko so že bila podvzeta mirovna pogajanja. Zopet je izbruhnil med tema dvema državama nesporazum, ker zahtevajo Poljaki za sedež mirovnih pogajanj mesto Borysov; Rusija pa predlaga kako nevtralnno mesto, ali pa mesto v entitinih državah. Vsled tozadevnega nesoglasja bi se znala komaj upeljana mirovna pogajanja zopet razbiti.

Sovjetska Rusija se brani, da bi poravnala škodo, katero je povzročila nevtralcem. Pričakujejo skupen nastop vseh nevtralnih držav na pram Rusiji v izvršitev obveznosti, katere je svoj čas prevzela Rusija glede nevtralcev.

Amerika.

Po Zedinjenih državah se je započela splošna stavka železničarjev, katere šteje zdaj že

Politične vesti.

Jugoslavija.

Poročila beograjskih listov nam javljajo, da je smatrati govor ministra dr. Korošca na shodu SLS zaupnikov v Ljubljani kot odgovor vlade na razna očitavanja, češ, sedanja vlada bi se obnašala popustljivo glede rešitve jadranskega vprašanja.

Kakih pogajanj med vladnimi strankami in opozicijo za sestav nove vlade ni, ampak tozadevni porazgovori se bodo začeli, ko se zopet snide narodno predstavništvo in bo za pogajanja dana trdna podlaga glede naše zunanje politike.

Na konferenci v San Remu najbrž jugoslovansko delegacijo ne bo vodil Pašić, ki je obolet na pljučnici, ampak zunanji minister dr. Trumbić in delegat Radović.

Italijani so zopet med nas vrgli jabolko prepira Reka-Skader. Po mnenju italijanskega časopisja bi se naj vrgla Jugoslovanom skadersko kost v zamenjo za Reko, katero bi naj pobasali Italijani v svojo malho. Ako pa Italija misli da bomo dali Jugoslovani Reko za prepirljivo jabolko Skadra, se motijo in je tozadevna gonja italijanskega časopisja — brezpomembna.

Vest, da bi se dala Reka za Skader, je povzročila silno senzacijo med dalmatinskim prebivalstvom.

nad 1 milijon stavkarjev. Ta železničarska stavka o-
groža ameriška velika mesta glede dovoza živil. Tu-
di žarniki, ki so namenjeni iz Amerike v Evropo, se
bodo zakasnila vsled te stavke.

Amerikanski senat je sprejel predlog
za upostavitve mirovnega stanja med Ameriko in pa
Nemčijo. Predlog je bil sprejet z 243 glasovi proti 150
glasovom.

Dnevne vesti.

Za tajnika v ministrstvo verstva pride č. g. P.
Zavatlal, bivši vojni kurat, sedaj kurat na moški
kaznilnici v Mariboru.

Obolet je nevarno č. g. Mirko Volčič, župnik
na Breznu. Priporoča se č. g. sobratom v memento!

Jugoslovanska matica. — V nedeljo je bila usta-
novljena v Jarenini podružnica Jugoslovenske
Matice. Dasiravno je stvar med ljudstvom še nova
in malo znana, je bila vendar udeležba velikan-
ska in poslušalci so poslušali izvajanja govornikov
z veliko pazljivostjo in potrpežljivostjo. Shod je
otvoril domači gosp. kaplan Medved, govoril je dr.
Lénart iz Maribora in domači gos. pod nadučitelj Čonč.
Predsednikom je bil izvoljen g. J. Supanič veleposestnik
v Jarenini podpredsednik g. Šumenjak, tajnik g. nadučitelj Čonč.
Pristopilo je takoj znatno število članov. To je
prva podružnica obrambne organizacije na deželi
in uspeh je pokazal, da je ljudstvo za idejo zelo
dovzetno.

Ustanovitev Jugoslovanske Matice v Soštanju.
Dne 18. aprila 1920 ob 11. uri dopoldne se bo vršilo
na Glavnem trgu v Soštanju veliko ustanovno zborovanje
podružnice Jugoslov. Matice za šaleški okraj.
Govorilo bo več govornikov. Ker bo to obenem
manifestacijski shod šaleške doline, da izpriča, kakor
vsak Jugoslovčan od najjužnejše do najsevernejše to-
čke naše ljubljene domovine, svoje sveto pravo do
zadnje pediti zemlje, ki jo poseda po krivici zaslužjen
brat Jugoslovčan na še vedno zasedenem našem ozemlju,
je pričakovati od vseh strani velike udeležbe.

Svečinski Paskolo je prišel pod nadzorstvo.
Deželna vlada je imenovala ekonomo Ivana Sirk na
Plavču za nadzornika imovine Josipa Paskola, vele-
posestnika, bivšega župana in cerkvenega ključarja
v Slatinskem dolu. Ves trud in vsa pota advokata
dr. Kodermana otihi velikega „Jugoslovčana“ Paskola
pred nadzorstvom, so bili brezuspešni. Je res čudno,
da pri deželni vladi ne upoštevajo take „rodoljubne“
želje.

V Slov. Bistrici priredi dne 18. aprila liberal-
no-nemška Samostojna pod vodstvom črešnjevške-
ga Kresnika, bistriškega privandranca Novaka in
polskavškega Petrowitscha „tabor“. Samostojni gro-
zijo, da bodo vsakega našega pristaša pretepli, ki bi
se udeležil shoda. Ne bojimo se samostojnih, a našim
somišljenikom svetujemo, naj se pod nobenim pogojem
ne udeležijo Kresnikovega shoda. Naj imajo
Mermoljevci same Kresnike, Novake, Petrovitsche,
Bratschitsche, dr. Kukowetze, dr. Putshnike in take
ljudi. Naj zborujejo kakor hočejo!

Okrajno glavarstvo v Konjicah stresa svojo sit-
nost nad krajevnimi odbori Slovenske Kmetke zveze.
Vodja okrajnega glavarstva razpošilja predsednikom
krajnih organizacij naše stranke pozive, kakor ka-
kim samostojnim društvom. Grozi celo z kaznijo. O-
pozarjamo modrega voditelja okrajnega glavarstva,
da te krajevne organizacije niso nič drugega nego
krajevne skupine pristašev naše stranke. G. vodja,
vzamite v roke zborovalni in društveni zakon, pa se
pitate, da ne boste streljali takih birokratskih (ura-
dnih) kozlov. Vse krajevne organizacije Kmetke
zveze, katerim je g. vodja poslal svoj učeni odlok, pa
pozivamo, da dopošljejo dotična pisma tajništvu Kmet-
ske zveze v Mariboru. Poskrbeli bomo, da bo g. vo-
dja dobil za te dopise in nepotrebne šikane — po-
hvalo.

Kdo vodi Samostojno v celjskem okrožju? Sa-
mostojno kmetijsko stranko v celjskem okrožju vodi
stotnik Sanein. Ta gospod, doma iz Istre, se peča s
trgovino s fižolom in se baje na to trgovino posebno
„dobro“ razume. Med vojsko je bil avstrijski stotnik
Sanein prehranjevalni nadzornik za Slov. Štajer, to
se pravi: on je bil vrhovni vodja rekvizicij na kme-
tih. In ta stotnik Sanein vodi sedaj Samostojno —
kmetijsko stranko v Celju. Pomagajo mu urednik
Spindler in celjski liberalni advokatje. In kljub temu
se verujejo samostojneži, da so res „samostojni.“ —
Kljub temu, da so pod vodstvom liberalne gospode in
reviznikov.

Poljčane. Na našem kolodvoru se pri vsakem
paku zbere družba pekelskih nemčurskih postopačev.
celi dan Bogu čas krajejo. Ti pobiči se na kolo-
dvoru norčujejo iz slovenskega kmetkega ljudstva in
rbljajo svoj „kuheltajč.“ Dolgo si tega izzivanja ne
bomo več dali dopasti.

Konferenca katoliških škofov v Zagrebu. Za-
grebski nadškof dr. Bauer je sklical konferenco ka-
toliških škofov iz Jugoslavije v Zagreb. Konferenca
je pričela 12. t. m. Posvetovanj se udeležujejo po-
gled hrvatskih škofov še bosanski Sarič, Garič in Mi-
lič, slovenska škofa dr. Jeglič in dr. Napotnik. Kr-
ški škof dr. Mahnič, barski nadškof dr. Dobrečič in
kopljanski škof Media so se opravičili.

Dr. Smodlak ustavni načrt. Dr. Smodlaka je
delal v tisku načrt ustave za našo državo, ki naj
bil nekak kompromis med strujami, ki zahtevajo

strog centralizem in med onimi, ki zagovarjajo širo-
ko avtonomijo pokrajin. Dr. Smodlaka predlaga, da
se vsa država razdeli v dvanajst pokrajin: 1. Pod-
navska Srbija z glavnim mestom Beogradom, 2. Voj-
vodino z glavnim mestom Novim Sadom, 3. Slavonija
z glavnim mestom Osjeckom, 4. Hrvatska z glavnim
mestom Zagrebom, 5. Slovenija z glavnim mestom Ljubljano,
6. Dalmacija (Split), 7. Krajina (Banjaluka), 8. Bo-
sna (Sarajevo), 9. Pomorje (Dubrovnik), 10. Raška
(Novi Pazar), 11. Moravska Srbija (Niš), 12. Make-
donija (Skoplje). Na zgodovinske meje se dr. Smod-
laka ni mnogo oziral. Srbijo je razdelil na tri pokra-
jine; od Hrvatske je oddelil Slavonijo, del hrvatske-
ga Primorja in Like je odcepil in pridružil Dalmaci-
ji. Bosno je razkrojil v dva dela, Krajino in Bosno,
severozapadni del je dal Dalmaciji, jugorpadni: s
Hercegovino pa novi pokrajini Pomorju, ki obsega
tudi Crnogoro in južno Dalmacijo. Slovenija ostane
po njegovem načrtu taka kot danes. Na čelu pokra-
jin stoji veliki župani ali bani, Slovenci naj bi do-
bili kneza Slovenije. Vsaka pokrajina naj ima svoj
pokrajinski zbor, čigar oblast pa je zelo omejena.

Hrvatska pučka (ljudska) stranka je dobila do-
slej pri občinskih volitvah skupaj nad 417 odborni-
kov.

Družine, katerih očetje so padli na bojišču kot
jugoslovanski dobrovoljci, naj se javijo takoj društvu
jugoslovanskih dobrovoljcev, Ljubljana, Kolodvorska
ulica 3, z navedbo svojega gmotnega stanja in število
nepreskrbljenih otrok.

Nova taksa za vidiranje potnih listov. Notranje
ministrstvo je odločilo: Potni list velja za vso dobo,
za katero je bil izpostavljen ter se ga more rabiti
tudi za večkratno potovanje. Potni list pa mora biti
za vsako potovanje na novo vidiran in se bo morala
plačati za vsak novi vizum taksa 10 dinarjev (40 K).

Okrajnim šolskim svetom v vednost. Cirilova
tiskarna v Mariboru je založila kompetenčno razpre-
delnico za učiteljske službe. 10 pol stane 8 K.

Petdesetkronski in dvajsetkronski bankovci se
bodo zamenjavali samo še do vstetega 15. maja t. l.
in prenehajo po tem dnevu nepreklicano biti splošno
plačilno sredstvo na naši zemlji. Zato ponovno opo-
zarjamo občinstvo, da se pohiti z zamenjavo, da tudi
eventualne falzifikate odda zamenjujočim biagajnam,
ker po 15. maju t. l. se niti falzifikati ne bodo več
odvzemali. Tudi se prošenj za izjemno naknadno za-
menjavo ne bodo sprejemalo. Do nadaljne odredbe o-
stanejo radi pomanjkanja novih malih bankovcev v
prometu samo še kronski bankovci po 10 K, 2 K in
1 K. Vsi drugi kronski bankovci pa prenehajo po 15.
maju t. l. nepreklicano biti splošno plačilno sredstvo
na ozemlju kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Glasbeni koncert. Dne 18. aprila priredi naš
slovenski rojak Fr. Filip Oštr, frančiškan in mestni
organist v Karlovcu na Hrvaškem, veliki cerkv. glas-
beni koncert v čast mestu Karlovcu s sodelovanjem:
gg. Ignaca Hladnika, skladatelja in orgel-veščaka iz
Novega mesta, Karola Bervarja, skladatelja in rav-
natelja org. šole v Celju, gđ. Ljubice Zalud, virtu-
oskinje na goslama in I. hrv. pevskog društva „Zo-
ra“ iz Karlovca.

Za konjiškega Orla je daroval dne 30.
marca 1920 g. Josip Jurak, veletrgovec itd. v Zrečah
50 K. Bog ga živi!

Brat Jakob Kolarič je nabral v Š. ov-
cih in okolici (Slovenske gorice) 231 K za orlovski ta-
bor v Mariboru.

Mariborske vesti.

† **Umrli je danes ob 6. uri zjutaj ravnatelj ma-
riborskega učiteljskega g. H. Schreiner** po dolgo-
trajni mučni bolezni. Pogreb bo v petek ob 2. uri.

Za **blagopokojnega** g. dr. Avg. Stegenška bo-
de v cerkvi sv. Alojzija v soboto ob pol 6. uri mrt-
vaške molitve, nato peta črna sv. maša z Libero.

Slov. ljudska stranka v Mariboru je zborovala
v ponedeljek, dne 12. t. m. Zborovalna dvorana je bi-
la nabito polna. Opazili smo, da so se naše vrste zo-
pet pomnožile. Mi rastemo! To nas navdaja z vesel-
jem. In mi imamo res ljudstvo za seboj. Naj bi si na-
ši politični neprijatelji enkrat ogledali iskrenost naših
zborovanj! Shod je vodil dr. Leskovar. Poročali so o
zborovanjih v Ljubljani: dr. Leskovar, Žebot, Kre-
pek, Ver in Vesenjak. Zborovanje je bilo res zanimi-
vo. Prihodnji mesečni shod SLS bo v ponedeljek, dne
3. maja. Naša stranka ne napreduje samo na deželi,
ampak tudi v mestih. Somišljeniki, pridobivajte no-
vih pristašev! Sirite „Stražo“ in „Slov. Gospodarja“!
V vsaki gostilni zahtevajte, naj naročijo naše liste!
Bodimo tudi v tem oziru delavni.

Zmaga komunistov med slovenskimi socialisti.
Preteklo nedeljo se je vršilo v Mariboru veliko zbo-
rovanje socialističnih voditeljev in zaupnikov iz Slo-
venije. Delavsko socialistično stranko za Slovenijo je
zastopal Rudolf Golouh, ki je povdarjal v svojem go-
voru ujedinjenje vsega socialističnega proletarijata v
Jugoslaviji. Na zboru se je sprejela resolucija, ki u-
gotavlja, da med Delavsko socialistično stranko in
Socialno-demokratsko stranko ni več bistvene razli-
ke. Izvolil se je odbor, katerega naloga je izvedba u-
jedinjenja z Radniško socialistično stranko. Sklenilo
se je tudi, izstopiti iz druge internacionale ter pri-
stopiti k tretji.

„**Mariborski Delavec**“ in krščanstvo. „Marib.
Delavec“ od dne 10. aprila prinaša docela konfuzen
protikrščanski uvodnik. Cerkev po mislih člankarja
ni verska, ampak politična naprava, krščanstvo ni
vera, ampak politična stranka, klerikalizem. Verske

resnice imenuje „laž vere“, krščanstvu očita, da stra-
ši navadne nevedne ljudi s kaznijo na onem svetu,
katere ni. Krščanstvo ni vera in zato mi vere danes
nimamo. „Vero pa, človeško moralo, si bomo morali
komaj ustvariti.“ Tako „Mariborski Delavec.“ In v ta
list pišejo članice nadstrankarskega (?) mariborskega
Ženskega društva, v katerem imajo baje večino gos-
pe strogo verskega in krščanskega mišljenja.

V političnih krogih Koderman-Vogljar krožijo
vesti, da je bivši vodja socialdemokratske internacio-
nale, minister na razpeloženju itd. g. Tone Kristan,
ostavil socialiste in njih stranko, ker poče postati ko-
munist in se je vpisal v JDS stranko. Ako odgovar-
jajo te vesti dejstvu, častitamo trhlím JDSarjem k no-
vemu — vsaj telesno krepkemu podporniku!

Prof. Voglarja je spravil nek dopisnik v pone-
deljkovi „Straži“ v stik z fondom za ustanovitev slo-
venske šole. Odkrito povemo, da mu dela dopisnik
krivico. Spravil ga je v stik s tem fondom, kakor je
prišel Pilat v vero. Šolski odsek, ki upravlja ta de-
nar, je imel nedavno sejo in je sklenil denar upora-
biti za namene narodnega šolstva tam, kjer je to naj-
bolj potrebno. V tem odseku so tudi naši pristaši. Do-
pisnik o tem gotovo ni bil poučen, radi tega notico
„Straže“ resnici na ljubo v toliko popravljamo. —
Član šolskega odseka.

Varujte nasade. Pogosto naletimo na grdo na-
vado, do šolska mladež trga v javnih nasadih cvetke,
da, celo veje s cvetjem. Ne samo, da se do sedaj v
naših nasadih sploh ni nič storilo, razven, da se je
razpisalo mesto čuvaja, ako se ne motimo s honorar-
jem celih — čujte in strmite — 100 K mesečno, se še
vedno vidi ležati ljudstvo in otroke po livadah. Men-
da to sedaj v spomladanskem času ne hasni razvoju
trave in cvetljic, če se na istih poležava, če se iste
gazi. In to se godi v sredini mesta pred očmi naše
državne policije! Seveda, izgovor, da je prezgodnja
pomlad preprečila do sedaj vsako delo, drži, samo
čudno, da je od istega izgovora do danes preteklo zo-
pet mnogo časa, pomlad beži, a narejeno pa vkljub
temu nič ni. Morda začnejo v jeseni s spomladanskim
delom!?

Čistimo se. „Turnhalle“ izginjuje! Dolgo smo
čakali, mnogokrat se je zbadalo, vendar se je zgodi-
lo. — Kdaj pa izginejo še drugi napisi, kakor „The-
resienhof“, „Stadtkino“ in drugi? Kdaj neki bodo iz-
ginile iz mariborske okolice razne samonemške kaži-
potne table? Smo res radovedni! Zakaj straši na vo-
galni hiši Kralja Petra trga še vedno neka „Dampf-
bäckerei“ in „Apotheke“, kaj je z napisom „Drau-
hof“ in celo na Novem Glavnem trgu neka „Glas-
Porzellan- und Bilderrahmen-Fabrik“? Ali bo to tre-
ba še eno leto gledati? In takih napisov je še mno-
go, mnogo!

**Ali ste že kupili vstopnico za velik ljudski kon-
cert** Dijaške kuhinje, ki se vrši v torek, dne 20. t.
m. ob osmih zvečer v Götzovi dvorani? Sedeži v pri-
tličju so po 20 K, 16 in 12, na balkonu po 14 K, sto-
jišče v pritličju 5 K, na balkonu 4 K, dijaška sto-
jišča pa po 3 K. Vstopnice prodaja g. Zlata Brišnik
v Slovenski ulici. Spored je izredno lep; proizvaja
ga 120 učiteljskih in učiteljskih pod vodstvom
gg. profesorjev Druzoviča in Berana. Sodeluje polno-
številna mariborska vojaška godba.

Društvo odvetniških in notarskih uradnikov v
Mariboru je imelo dne 8. t. m. sestanek, katerega se
je udeležilo 43 članov med njimi tudi koncipijenti.
Sklenili so zahtevati od šefov od 1. aprila 1920 za pi-
sarnovodje mesečno 2000 K, za perfektne strojepiske
1000 K, za koncipijente s prakso 2000 K, za drugo
starejše osebje plačo po uporabnosti, za začetnice pa
500 K, ali oskrbo v naravi, kakor jo dobivajo učenci
drugih kategorij pri svojih mojstrih. Ta predlog je
bil sprejet soglasno. Nadaljni predlog, da se prične
s 16. aprilom 1920 s pasivno resistenco, 1. maja pa
s stavko, ako gg. šefi stavljenih pogojev ne izpolnijo,
je bil sprejet z 41 glasovi, ker sta dva koncipijenta,
ki dobivata že zahtevano plačo, glasovala proti temu
predlogu.

Maribor — preskrbljen z moko! Na zadnjem
ponedeljkovem shodu SLS dne 12. aprila je vladni ko-
misar dr. Leskovar izjavil, da se mu je posrečilo na-
kupiti toliko moke, da bo mesto za dober mesec dni
preskrbljeno z moko.

Drž. stanovanjska komisija je v svoji seji dne
6. t. m. sklenila, da se imajo od danes naprej vse
prošnje vlagati državni stanovanjski komisiji v slo-
venskem jeziku. V drugih jezikih vložene prošnje se
odpošiljalcem vrnejo.

Slovensko mestno Gledališče.

Repertoire tekočega tedna:

V četrtek, dne 15. aprila: Sappho. Abon. A 35.
V soboto, dne 17. aprila: Divji lovec. Abon. B 35.
V nedeljo, dne 18. aprila, popoldne: Kristova drama.
Ljudska predstava, znižane cene. Izven abon.
— Zvečer: Hasanaginica. Abon B 36.
V torek, dne 20. aprila: Divji lovec. Abon. A 36.
V sredo, dne 21. aprila: Pepeluh. Dijaška predstava.

Prireditve

Jugoslovanska strokovna zveza
v Mariboru, skupina vajencev, vabi h gledališki ig-
ri, ki se vrši v nedeljo, dne 18. t. m., popoldne ob 5.
uri, v dvorani JSZ v Flosarski ulici št. 4. Predstav-
ljala se bo igra „Izpreobrnjenje roparja.“ Vse prija-
telje krščanske delavske organizacije vabi k obilni u-
deležbi odbor.

Ko ektivna pogodba

sklenjena med Gremijem trgovcev v Mariboru in Zvezo trgovskih nastavljenecv za slovensko ozemlje v Ljubljani, krajevna skupina v Mariboru, dne 7. aprila 1920.

Vsi uslužbenci brez razlike spola so razdeljeni v tri kategorije:

a) Kvalificirani.

To so oni nastavljeneci brez razlike spola, ki morajo imeti postavni učni čas in predpisano učno spričevalo (dokaz usposobljenosti).

Ti dobijo minimalno mesečno plačo:

v 1. služb. letu K	700 —	v 6. služb. letu K	1400 —
" 2. " " "	850 —	" 7. " " "	1500 —
" 3. " " "	1000 —	" 8. " " "	1600 —
" 4. " " "	1150 —	" 9. " " "	1700 —
" 5. " " "	1300 —	" 10. " " "	1800 —

Oženjeni dobijo 20% več.

b) Nekvalificirani.

To so oni nastavljeneci brez razlike spola, ki ne morejo dokazati postavnega učnega časa in od katerih se ne zahteva nikako učno spričevalo (dokaz usposobljenosti).

Ti dobijo minimalno mesečno plačo:

v 1. in 2. službenem letu K	400 —
" 3. " 4. " " "	600 —
" 5. " 6. " " "	800 —
" 7. " 8. " " "	1000 —
" 9. " 9. " " "	1200 —

Oženjeni dobijo 20% več.

Pri obeh kategorijah se po 10letnem službovanju poviša plača petkrat vsake dve leti mesečno za 50 kron.

Odškodnino za hrano in stanovanje določita dogovorno delodajalec in delojemalec.

Nekvalificirano osebo se ne sme sprejeti v strokovno skupino, v kateri se zahteva ali je običajen izkaz učnega časa.

c) Pomožni delavci.

K tem pripadajo moški pomožni delavci, kakor laboranti, trgovski sluge, kočijaži, vlagarji itd. ter ženske pomožne delavke, kakor služabnice, vlagarce, splošne delavke itd., katere ne štiti nobena druga pogodba.

Ti dobijo sledečo tedensko plačo: moški do 20. leta 150 K, od 20. leta 200 K; ženske pa 120 K in 8-dnevni plačani dopust, po petletnem službovanju v isti trgovini 14dneven plačan dopust letno.

2. Nabavni prispevek.

Ako je nastavljenec ali pomožni delavec brez razlike spola šest mesecev v isti službi, dobi 25% novourejene mesečne plače. Če zapadli prispevki se morajo izplačati po stari kvoti tekom 8 dni po sklepu te pogodbe.

3. Različne nagrade.

Blago, katero rabi nastavljenec normalno za sebe in svojo družino, se mu mora zaračunati po lastni ceni.

4. Obveznost službene pogodbe.

Vsaka služba se sklepa na podlagi pismene pogodbe. Pri že obstoječih službenih razmerah se mora pogodba v najkrajšem času izvršiti. Vse določbe, ki ne odgovarjajo ti pogodbi, so neveljavne. Kakoršna koli poslabšanja v že obstoječih pogodbah in dogovorih so nedopustna. Pogodbe, ki se ne strinjajo s temi določbami, zamorejo se skleniti le sporazumno z Zvezo trgovskih nastavljenecv na slovenskem ozemlju v Ljubljani, krajevna skupina v Mariboru.

5. Delavni čas.

Postavni delavni čas je v vseh podjetjih zajedno. Za delo ob nedeljah in praznikih dobi nastavljenec 100% čez normalno uro od novodoločene plače. Prvi majnik je za vse nastavljenecv praznik.

6. Odpovedni rok in odpravnina.

Stavka je brez posledic, preklic se vsak odpušča ali odpoved, ostanejo pa v veljavi vse postavne odpovedi.

V slučaju opustitve ali likvidacije tvrdke dobi vsak nastavljenec brez razlike spola: samski za vsako službeno leto v isti trgovini odpravnino v visokosti enomesečne plače, oženjen pa odpravnino, ki je za eno mesečno plačo večja, kakor mu pristoji po službenih letih.

7. Zaupniki.

Delodajaleci priznajo Zvezo trgovskih nastavljenecv na slovenskem ozemlju v Ljubljani, krajevno skupino v Mariboru, kot edino legitimno zastopnico trgovskih nastavljenecv. Isto tako se priznajo zaupniki, katere izvolijo trgovski nastavljeneci iz svoje sredine.

8. Vajenci.

Vsak oproščen se mora po oprostitvi obdržati v trgovini najmanj pol leta. Učenci dobijo v 2. učnem letu 50 K, v 3. 100 K nagrade.

9. Obveznost.

Ta pogodba je obvezna za vse člane trgovskega gremija. Iz te pogodbe nastale prepire razsodi razsodišče, v katero odposljeta obe stranki po pet članov ki se zopet zedinijo na nevtralnega predsednika. V slučaju, da razsodišče ne pride do sklepa, je pristojna okrajna sodnija v Mariboru.

Zahteva za zvišanje ali znižanje plače se mora postaviti 14 dni prej, predno stopi nova plača v veljavo in sicer le tedaj, če se cene prehranjevalnih potrebš-

čin za 20% zvišajo ali znižajo. Kot podlaga zato služi cenik živil delavskih konzumnih društev za Slovenijo z dne 1. aprila 1920.

Ta pogodba ostane eno leto v veljavi. Če se 14 dni pred potekom ne odpeve, velja še nadaljno leto.

Mala naznanila

Razna

Naznanilo.

Podpisana nisva plačnika za dolge, katere bi kdo naredil na ime: KOLAR in Franca KOLAR iz Črešnjevca. 315

Išče se: Dve sobi in kuhinja

v kaki vili v okolici mesta MARIBOR, za dve boljši osebi, moža in ženo. CENA postranska stvar. Ponudbe na upravo lista. 299

JOSIP NEKREP

tesarski mojster in stavbeni podjetnik v Mozartovi ulici 59 v MARIBORU

se priporoča za popravila in za napravo novih stavb za točno izvedbo

URE

vsake vrste se sprejmejo v popravilo. Postrežba točna. Cene zmernje

Jan Ignacij, Maribor Glavna pošta, 2. nadst., levo.

Slovenci širite „STRAŽO“

Kupi se!

Kupujem

po najvišjih cenah hlode, rezan in tesan jelov kakor trd les ter vsakovrstna drva za kurivo. Viktor Glaser, lezna trgovina v Rušah pri Mariboru. 1796

Vinske steklenice

(buteljke) kupujemo vsako množino po najvišjih cenah Kletarstvo HOPPE & VALJAK, Šolska ulica 1, Maribor. 306

Hudega psa (čuvaja)

kupi A. TONEJC, Mlinska ulica šte. 28, Maribor. 312

Proda se!

Tomasović & Visković

veletrgovina z vinom in žganjem Zagreb, Palmotičeva ul. 22

Telefon 12—58

Brzjavari: „Tomavis“

priporočajo svoje bogato skladišče zajamčeno naravnih, izvrstnih, dalmatinskih, hrvatskih, sremskih in banatskih vin in prave bosanske slivovke. Naročbe v Zagrebu, kakor tudi vse od zunaj se izvršujejo takoj in z največjo natančnostjo. 252

1 Kobila

lišče in ena črna romena barve, 162 cm, dobri za težko in lahko vožnjo in lep kočijaški voz so na prodaj. Maribor, Mozartova ulica št. 59. 314

Dve hiši dvoj nadstropni, sposobni za vsako 0. rt, novo zidani ležeči na vogalu proda J. Nekrep, Mozartova ulica 59, Maribor. 211

Modro (plavo)

najbolše kakovosti je zdaj na prodaj pri

Aloiziju Gnušek Maribor, Glavni trg, št. 6. 292

Službe!

Dva učenca

sprejme takoj Franjo ZNIDAR, kovač za fino orodje, Maribor, Cesta na Pobrežje št. 3. 307

Učenec

se sprejme za krojaško obrt. Urbanska ulica 4, Maribor. 316

Sebarica zanesljiva, čedna nega obnašanja, se sprejme v stalno službo pri primariju dr. Matko, Maribor, Slovenska ulica 4. 307

Jamski les

franki štajerske postaje se kupi. Ponudbe na anončni zavod D. Beseljak, Maribor, Gregorčičeva (Schillerjeva) ulica 6. — telef. 152.

Veletrgovina Ludovik Kuharič Ormoz

nudi svojo

veliko zalogo vsakovrstnega modnega, manufakturnega blaga, platna itd. Nadalje priporoča vedno sveže špicerijsko blago, moko, olje. Nakup in prodaja poljedelskih pridelkov. Dobava vsakovrstne železnine, travert, cementa, kakor tudi poljedelskih in drugih strojev. — Uvoz in izvoz vseh vrst rezanega in stavbenega lesa. — Lastna motorna žaga. Glavna zaloga delniškega (66 piva)

Gospodarska zadruga za Prekmurje Mursko polje in Slovenske gorice

P. Z. Z. Z.

prodaja razne manufakture za moške in ženske obleke, vseh vrst špicerije, čevlje, usnje, deske, stavbeni les in poljedelske stroje.

Kupuje pšenico, žito, koruzo, ajdo, proso, oves, kože, sploh vse kmetske pridelke.

Posreduje pri nakupu večjih poljedelskih strojev, kakor parnih mlatilnic in motorjev

Pravico kupovati in prodajati zadrugi imajo samo člani

Novi člani se sprejemajo v zadrugi pisarni v Gornji Radgoni in pri vseh podružnicah.

Glavna trgovina in pisarna v Gornji Radgoni.

Podružnice: Gornja Radgona, Murska Sobota, Cankova, Dolnja Lendava, Radgona, Križevci, Ljutomer, Beltinci. 250

SVARILO!

Petrolejski železni in leseni sodi, ter bidoni z znakom

O. P. V. G. ali H. Mahorko

ostanejo naša neprodajna lastnina, katere oddamo na naše kupce le v posojilo proti kavci in se imajo isti takoj po izpraznitvi franko nazaj vposlati. Svarimo torej vsakogar pred nakupom kakor tudi pred naprejšnjim ter zopetno napeljujejo sodov.

DRUŽBA za promet petroleja z. o. z. I. MAHORKO, Maribor, Ptuj, Celje.

Naznanimo tužno vest, da je naš preblagi mož, ozir. oče, gospod

Hinko Schreiner

ravnatelj državnega učiteljskega v Mariboru, predsednik dijaške kuhinje in Slov. Šolske Matice

danes 14. aprila 1920 ob 6. uri zjutraj po daljšem trpljenju, previden s tolažili sv. vere mirno v Gospodu zaspal. Pogreb se boče vršil v petek, 16. t. m. ob 14. uri popoldne od učiteljskega na mestno pokopališče v Pobrežju.

Sv. maša zadušnica se boče vršila v soboto, 17. t. m. ob 8. uri v Alojzijeve cerkvi za učiteljske in 19. t. m. ob 9 ih v stolnici za obitelj.

Žalujejo ostali.

Oddaja zemlje v najem.

Mariborski 45. pešpolk vzame takoj proti dobri najemnici v najem 7-10 orolov zemlje, njiv v okolici Maribora, Pobrežje, Tezno, Hoče, Radgona in Brezje. Ponudbe pismeno ali ustmeno na uprav. „Slovenskega Gospodarja“.